

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**Homili-||arvm Sive Sermo-||num doctissimi uiri loh. Eckij
ad-||uersum quoscunq[ue] nostri || temporis hæreticos,||
super Euangelia || de tempore || ... Tomvs ...**

... à Pascha usque || ad Aduentum,|| ...

Eck, Johannes

1534

VD16 E 292

Dom. II. post Pascha. Euan. Ego sum pastor bon[us]. loh. 10 Homiliae duæ

urn:nbn:de:hbz:466:1-35259

ptum iugis sacrificij & sacerdotum omnium cōpescere: & quicquid nunc lapsum est dignitatis, erigere ac restaurare: eos quoq; qui iam in erroribus sunt demersi, cōuertere in uiam ueritatis: ut & ipsi reuersi ad unitatem ecclesie catholice, firmiter credant in dominum Iesum Christū & sacramenta, quæ ecclesie suæ reliquit ille, qui est benedictus in æuum. Amen.

Reliquam huius euangelij partem, quare in festo sancti Thomæ apostoli.

DOMINICA SE

CVNDA POST FESTVM PA

schæ, homilia prior super Euange
lium Iohannis .X.

IN illo tempore dixit Iesus discipulis suis, & turbis Iudæorum: Ego sum pastor bonus, bonus pastor animā suam ponit pro ouibus suis. Mercenarius autem & qui non est pastor, cuius non sunt oues propriæ, uidet lupum ueniētem, & dimittit oues & fugit,

1. Corin. 9
1. Iohan. 3

& lupus rapit & dispergit oues. Mercenarius autem fugit, quia mercenarius est, & non pertinet ad eum de ouibus. Ego sum pastor bonus, & cognosco oues meas, & cognoscūt me meæ. Sicut nouit me pater, & ego agnosco patrem, & ani-

Matth. 9
Marci. 6
Luc. 8

Matth. 11
Luc. 10
Matth. 12

G ij

Matth. 12 mam meā pono pro ouibus meis. Et alias oues habeo quæ non sunt ex hoc ouili, & illas oportet me adducere, & uocem meā audient, & fiet unum ouile & unus pastor.

HOMILIA PRIMA.

Chryfost. **I**N signis & sollicita quædam domini cura hoc nobis euangelio designatur, quam de ouibus suis habuit, tanquam optimus pastor: ubi pro se quisq; attendere debet, cuiusmodi habeat pastorē: curare etiam, ut sub tanti pastoris cura permaneat: ubi tutissimus ab omni luporum incurfu sit futurus: usq; adeo enim pastor ille nos dilexit, ut ppriæ etiā suæ animæ pro nobis exponēdæ nō pepercerit: sicut ipse de se testatur, inquiens: Ego sum pastor bonus. Ecce hic diuinam obserua sapientiam, quam pulchre implet scripta prophetarum, ut sic mundus cognosceret illum ipsum esse Messiam in lege & prophetis promissum. Ita siquidem dominus per Isaiam dicit: Ecce deus uester, ecce dominus deus in fortitudine ueniet, & brachium eius dominabitur. Sicut pastor gregem suum pascet, in brachio suo congregabit agnos, & in sinu suo leuabit, fœtus ipse portabit. Similiter & per Iezchielem, Suscitabo super ea pastorem unum, qui pascat ea, seruum meum Dauid, ipse pascet ea, & ipse erit eis in pastorē. Ego autē dominus ero eis in deum, & seruus meus Dauid princeps in medio eorum. Quamuis qua fuerunt in omnibus his prædicendis diligentia, ne id quidem reticuerunt propheta, quid de pastore illo deinceps futurū esset. Zacharias enim ait: Percutiam pastorem, & dispergentur oues gregis.

Augustin. ¶ Huiusmodi nimirum pastorem diuinitus promissum se esse, hic dominus demonstrat, sicut ad longum Iohannes enarrat.

¶ Admiratur hic Augustinus, cur tandē Christus ante huius euangelij exordium ianuam se & ouile nuncupar, hic uero ipsum pastorem, eo quod nemo nostrum tantæ fuerit audaciæ & præsumptionis, ut Christum simul & pa-

florem & ouile & ianuam eiusdem appellet, nisi hic ipse
 de se talia predicasset. Vnde sequitur, si ianua est Christus,
 ianitorum ianua maiorem excellentiorēq; esse nō posse,
 quando hic idem est pastor & ianua. Verum hæc omnia
 non in rerum natura & substantia seu quidditate, ut aiūt,
 intelligenda sunt, sic enim impossibile id fuerit, sed secun-
 dum proprietatis similitudinem, qua Christus & pastor
 est & ouile & ianua eiusdem. Et quid hoc mirum, quū
 pastor est, sit etiā ouis? pastorem enim esse se ipse hic testa-
 tur. An uero sit etiā ouis, interroga prophetam & di- *Isaie. 53*
 cer tibi: Sicut ouis ad occisionem ductus est. Require ami-
 cū sponsi, & respondebit tibi: Ecce agnus dei, ecce qui tol-
 lit peccata mundi. Præterea pastor ille oues suas custodit, *Johan. 8*
 & præmunit ab incurso & imperu leonum. ipseq; interim
 qui pastor & ouis, aut etiā agn⁹ est, leo q; est, iuxta illud,
 Vicit leo de tribu Iuda. Ad extremum solet hic pastor, ut *Apoc. 5*
 plurimum petrae insidere. Et sic Christus pastor, agnus &
 petra est. uere em̄ petra erat Christus, ut ait Paul⁹. Omnia *1. Corin. 10*
 hæc per symbola (quæ theologiæ pars, ut facilima, ita
 omnium frequentissima est) intelliguntur, eorumq; fun-
 damentum in hoc situm est, quod cū omnis creatura ue-
 luti explicatio quædam sit diuinæ tum omnipotentia tum
 sapientia, quælibet etiā quasi liber quidā est dei, in quo
 reuoluenda & legenda nobis sunt stupenda illa mirabi-
 lia dei. Quamobrem & dominus ipse subinde in parabo-
 lis & similitudinibus locutus est, obscurissima quæq; ar-
 cana nobis proponens ex cælestibus per uisibiles creatu-
 ras & earundem proprietates.

2. ¶ Cum se dominus pastorem bonum prædicat, in-
 telligendum est de pastore animarum, sicut idem illud ex-
 ponit Petrus, inquit: Conuersi estis ad pastorem & epi- *1. Petri. 2*
 scopum animarum uestrarum. Non enim loqui eum de
 bubulco uel quouis pastore ouium, ex sequentibus patet,
 cum subdit: Bon⁹ pastor animam suam ponit pro ouibus
 suis, quod tamen nemo pastor alius pro grege suo facere
 debet, siquidem stolidus iste, nimiumq; uecors fuerit, qui
 pro ouibus suis bestiis se morti traderet, qñ si quod precio-
 sum est, pro uiliiori in discrimen poni non debet. Quili-
 bet igitur pastor corporalis, laborem quidem quantum

poterit, maximum impendere pro gregibus & armentis suis debet, non tamen exponere uitam: sed spiritualis pastor etiam uitæ suæ pro redimenda subditorum salute parcere non debet. Et quamuis omnes in uniuersum animarum curatores & prælati, imò rectores quoque omnes, pastores appellentur, Christus tamen pastor bonus per excellentiam, & (ut Petrus eum nominat) uere princeps pastorum est censendus. Et cum apparuerit, inquit, princeps pastorum, percipietis immarcescibilem gloriæ coronam. Quoniam bonus ille in natura est essentialiter, bonus deinde in gratiarum donis uirtuose, bonus etiam in cura pastoralis super oues suas solícite. Quo modo & de Christo, & qui illum in hoc munere secuti sunt, apostolis dominus dicit per prophetam: **Suscitabo super eos pastores, & pascent eos: nō formidabunt ultra & nō pauebunt: & nullus quæretur ex numero, dicit dominus,** loquens de nouis illis & euangelicis pastoribus, cum iam depositurus & pristino loco amorus erat pastores Mosaiicos, possemus hic per omnes discurrere pastoris cōditiones: simulque declarare Christum bonum, imò optimum fuisse pastorem, & forte ad finem nonnihil super hoc dicemus. Bonus, inquit dominus, pastor animam suam ponit pro ouibus suis. Addit Gregorius, fecit quod monuit, ostendit quod iussit, bonus pastor pro ouibus suis animam posuit, ut in sacramento nostro corpus suum & sanguinem uerteret, & oues quas redemerat, carnis suæ alimento satiaret. (arrige hic aures, & attende Capharnaïta) Primum igitur est, ut ouibus nostris misericorditer impartiamur externa illa necessaria uitæ, deinde si necessitas tulerit, ut pro ijs etiam moriamur. At quia uita sine omni æstimatione preciosior multo est bonis temporalibus, quisquis pro ouibus suis hæc non expendit, animam suam quando pro eis ponet?

3. Nam uero & hoc intellectu facilimum est, quid si bi Christus uelit hic per hoc quod ait, Bonum pastorem pro ouibus suis animam suam ponere. Vult enim pastorem huiusmodi uel mortem obire & perpeti, ut saltē subditos seruet, iuxta illud quod alibi dixit, Maiorem charitatem nemo habet nisi ut animam suam ponat quis pro

Ezech. 34.

1. pct. ult.

Jeremi. 23.

Gregori.

Johan. 15.

amicis suis. Talem scilicet dilectionem Christus habuit erga te, erga nos omnes, imò erga totum genus humanū, ut pro nostra uita & salute ipse moreretur. Sic Paulus: Dilexit, inquit, nos, & obrulit semetipsum hostiam deo in odorem suauitatis. Iohannes quoque dicit: In hoc cognouimus charitatem dei, quod animam suam pro nobis posuit. *Ephes. 5. 1. Iohan. 9.* Et nos igitur debemus inuicem pro fratribus ponere animas nostras. Huc facit istud Pauli, cum ait, eo ipso manifestari dilectionem dei erga nos, quoniam cū adhuc inimici eramus illi, deus pro nobis mortuus est. Et quamuis hoc ipsum quidam alij quoque fecerunt, ut Stephanus, Petrus, Paulus, nemo tamē hoc sine Christo & auxilio eius fecit, cum interim Christus id sine omni præsidio aliorum fecerit. *Roma. 5.*

¶ Pulchre simul & pie hic contemplatur Ambrosius, quomodo animam pro ouibus suis exposuerit Christus. ait enim, Nemo tantum exhibet, quantum qui semetipsum tradit. Pastor autem noster Christus dominus corpus suum in cibum, & sanguinem nobis proponit in potum, secundum quod dixit Iudæis: Caro mea uere est cibus, & sanguis meus uere est potus, Carnem quoque suam dedit in redemptionem, sicut Paulus profitetur, dicens emptos nos esse precio magno, atque ideo fieri non debere seruos hominum. Et ne quicquam sibi reliquū maneret, etiam quod maximum habet, diuinitatem suam dat in præmium. sic namque dixit ad Abraam: Ego merces tua magna nimis. Spiritum quoque suum sanctum nobis elargitur in initium uitæ æternæ. Ut iam nihil obstet, quin unus Christus & uerus & optimus sit pastor. *Ambrosii. Iohan. 6. 1. Corin. 7. Gene. 18.*

¶ Sunt qui hic nonnihil moueant de uicarijs episcoporum in episcopalibus, quos suffraganeos dicimus, qui quibus equitatu & comitatu non tantum ualeant ut episcopi, episcopali tamen dignitate illis nihilo sunt inferiores: quod nomine quicquid ad auctoritatem & officium episcoporum tantum pertinet, etiam exequuntur: reliqua episcopi per uicarios, concionatores & consiliarios suos transigunt. Consecrantur ergo suffraganei, atque ut plurimum diceceses suas inter Turcas habent & gentiles, num igitur & ipsi tenentur animas suas ponere pro ouibus suis, sicque in

Turcarum proficisci imperium, & Christianam fidem à qua illi defecerunt, rursus prædicare, & se se mortis exponere periculo, sicut hic Christus in sinuare uidetur, cū ait: Bonus pastor animam suam ponit pro ouibus suis? Dur⁹ quidem hic, & multum uehemens est sanctus Bernardus, uerum quia hæc non multum faciunt ad ædificationē populi, mitto omnia, ubi tamen unum hoc adiecero: Quæcū que causa legitime siue suffraganeum, siue parochum excusare potest, cur à subditis suis aufugiat, eadē quoq; sufficiens est ad hoc, ut etiam ad subditos suos non ueniat. Et quod nunc quidam, non ea integritate & probitate præditi, ut nomen profiteantur suum, in libellis famosis obgannunt, suffraganeos iuramento confirmare se in prouinciam diocesis suæ abituros, & ibidem Christi fidem prædicaturos, fictitium quid est & merum nugamentum, quis eos quoq; sicut & parochos residere deceat.

4. ¶ Simul atq; iam dominus, & pastorem bonum esse dixit, & illius adsignauit officium, conditiones nūc ponit tum mercenarij, cuius oues propriæ non sunt: tum lupi, qui dilaniat ipsas, per mercenarium Gregorius intelligit amatores temporalis substantiæ præ ouibus suis. Mercenarius igitur est, quisquis non intima charitate, sed spe temporalis mercedis oues pascit. Mercenarius est, qui cum locum pastoris occupet, & uicem teneat, commodum tamen & prouentum ouium non quærit. Gaudet ille quidem honore & dignitate magistratus, lucro temporali pascitur, ipseq; sibi ex reuerentia placet à subditis exhiberi. Eaq; sane est mercenarij merces, tale premium, ut temporali tantum gaudeat incremento, nihil minus q̄ futuram illam & æternam inquirens hæreditatem.

¶ Huiusmodi sunt mali prælati ecclesiæ, qui sua tantū habent cōmoda, honores, dignitates, & gloriam, uix tandem post hæc omnia leuiter quid de gloria Christi cogitantes. Hi dum quæstum & honorem temporalem tantū inquirent, mercenarij merito dicuntur. & breuis enim & modica erit merces eorum, secundum quod dixit dominus:

Matth. 6 Amen dico uobis, receperunt mercedem suam. Insignis que hæc eorū est stoliditas, quod temporali præmio posthabent æternum, quodq; (ut Paulus ait) pietatem lucrum

Bernard.

Gregori⁹.

Philip. 2

Matth. 6

2. Tim. 6

reputant. Augustinus hic mercenarium ait, non bonam personam gerere, quamuis in aliquo utilis sit. Cum autē ex textu hic pateat, mercenarium nonnunquam etiam personam bonam gerere, id ipsum quomodo fiat explicemus.

1. ¶ Triplices equidem mercenarios reperio in bibliis scripturis. Sunt enim ex his, qui mercedem respiciant uitæ æternæ, de quibus filius prodigus dicebat: Quanti mercenarij sunt in domo patris mei, & abundant panib⁹ &c. Huiusmodi sane mercenarij laudandi nobis ueniunt, & de eis dominus hic non loquitur, quia tales etiam ipse constituit, ut Abraam, cui dixit: Ego sum protector tuus, & merces tua magna nimis. Sic ille operarios uocat in uineam suam, conueniens cum eis & paciscens de denario diurno. Huiusmodi mercenarij omnes erant apostoli, qd uel solus testatur Petrus, dicens ad dominum: Ecce nos reliquimus omnia & secuti sumus te, quid ergo erit nobis? Nos quoq; omnes sollicitè curare addecet, ut tales simus mercenarij Christi. uere enim bonus & diues nobis est dominus, qui abundanter & affatim nos remunerare potest.

2. ¶ Secundi porro generis mercenarij sunt, qui ecclesiam aliquam regunt, qui nō gratis amant Christum, neq; ipsum sola charitate dei præ oculis habita diligunt, sed & præcipue & solum temporale lucrum quærunt & commodum, honoremq; externum, parum considerantes paratq; facientes gloriam dei. id genus mercenarij inter filios dei non computatur. Non adeo tamen, quod animarum curatores non queant licite sustentationē corporis & uitæ sibi quærere: id nemo est qui abneget, quando etiam dominus æquū hoc esse agnouit, dicens dignū esse mercenariū mercede sua. Paulus quoq; id ipsum multis confirmat cum ait: Quis militat suis stipendijs unquā? Quis plantat uineam, & de fructu eius non edit? Quis pascit gregem, & de lacte gregis non manducat? An nō & lex hæc eadem dicit, Non alligabis os boui trituranti? Nunquid de bobus cura est deo? Si nos uobis spiritualia seminauimus, magnū est si nos carnalia uestra metam⁹? Nescitis quoniam qui in sacrario operantur, quæ de sacrario sunt edunt, & qui altario deseruiunt, cum altario par

Augustin.

Mercenariorum genera. 3

Gene. 15
Matth. 20

Matth. 19

Luc. 10
1. Cor. 9.

Deut. 25

ticipant? Ita ordinatum est diuinitus, ut qui adnunciant euangelium, de euangelio uiuant. Ecce quàm manifeste hinc patet ex ordinatione diuina, animarum curatores, prædicatores, episcopos & parochos, uictum suum & sustentationē habere debere ex subditis: neq; per hoc mercenarios esse eiusmodi, quales hic Christus reicit: sed potius illi reprobantur, qui lucro inhiantes, temporalia magis curant quàm gloriam dei: & ne pili quidem faciunt, si diabolus animas rapiat, modo aqualiculi sibi fat tument.

Augustin.

Et ij quidem sunt mercenarij quos hic Augustin⁹ sustinet, dicēs eos in aliquo utiles esse, utut sint culpabiles. Nam si etiam mercenarius bene docet, sacramenta recte administrat, ecce iam utilis ille tibi, tuq; adeo uocē Christi per eum audis, & oues Christum per illum loquentem sequuntur. Sic Paulus ad Philippenses alios alijs de causis prædicare tolerans, dicit: Dum omni modo siue per occasionem siue per ueritatem Christus adnunciatur. Sic ille conquerens de mercenarijs, promittit se iisdem Timotheum missurum. interimq; istos sustinet, similimus Augusti-

Philipp. 1

Augustin.

no, cuius hoc nobile dictum est: Botrū carpe, spinā caue. Aut quid aliud est sacerdos, tū per se male uiuēs, tū ex alijs tantū temporalia quærens, nisi spina? Verum si euangelium & uerbū dei in ueritate docet, prædicat sincere, missas pie celebrat, baptizat, absoluit, & cætera munera sacerdotalia pfcit, en hic botros tibi quos carpas, iuxta doctrinā

Matth. 23

Christi, In cathedra Moyfi sedent scribæ & pharisæi. quicquid dixerint uobis facite secundū opera aut eorū nolite facere. Ecce & botros q̄s decerpas, & spinas præacutas q̄s

Augustin.

euites, ne offendaris. Botrum itaq; inter spinas caute lege ne dum quæris fructum, laceres manum; & cum audis bona dicentem, ne imiteris mala facientem. Er uos quoque charissimi per immortalem deum quæso uitam ne confidereris meam, spinas p̄c̄torum meorū ne intueamini, pro quibus mihi reddenda est ratio, in ijs ne manus uestras offendaris. Doctrina autem mea, sermo ille quem prædico, ueliter est, hunc obuijs (quod aiūt) uulnis suscipite. ibi Christum audite per me uobis loquentē. Pulchrum est quod

Chrysost.

Chrysostomus dicit & illud subinde in animo uoluite: Vita sacerdotis nō tua, sed sua est. p̄ ea sibi tantū incumbit

reddenda ratio. doctrina quam prædicat, tua, non sua est. hanc igitur tanquam tuam tollens, abi sic tua existens sorte contentus. Laudabile & quidem summis uotis expectandum fuerit, si prædicatores haberi possent boni & uitæ inculpatæ, deo per omnia placentes. uerum huiusmodi neminem quem ad Philippenses mitteret Paulus, præter unum Timotheum inuenire potuit. tanta iam olim extitit electorum prædicatorum penuria. quanto nunc est illa maior in tam peruerso mundo, malorum omnium congerie, sentina & colluue? Et tamen Paulus tolerat ac sustinet illud, dummodo **CHRISTVS** prædicetur, quacumq; tandem occasione.

3. ¶ Sunt ad extremum mercenarij, qui solam aspiciant mercedem, quam tamen laboribus nullis merentur. nihilo minus patrimonium **CHRISTI** recipiunt, absumunt, decoquunt. neq; quicquam seruiunt ecclesiæ martyres delicatuli Christi, qui pinguißimas quasq; parochias, opimas præposituras, præbendas canonicorum suscipiunt, & nihil laborant: manducant tantum & bibunt, nihil concionantur. non canunt in templis. confessione nullius audiunt. neq; missas celebrant, neq; aliquando celebrare intendunt, mercenarij ignauissimi, uetres pigri, malæ bestia, ut ait Paulus, pastores non ad tondendum tantum, sed etiam plane deglubendum pecus instructi & uelut nati, non ad pascendum: pastores scilicet huiusmodi, de quibus dominus per Zachariam dicit: Sume tibi uasa pastoris stulti. Quia ecce ego suscitabo pastorem in terra, qui derelicta non uisitabit, dispersum non quaerit, & contritum non sanabit, & id quoque quod stat non enutriet: carnes tantum pinguium comedet, & ungulas eorum dissoluet. O pastor & idolum, & derelinquens gregem. Aut nonne tibi uerba hæc uelut proprie de istis bellolis & delicatulis hoibus dicta uident, q quæ census & redditus ex multis beneficijs recipiant, nihil tamen pro his laborant: scilicet animarum curatores huiusmodi ferè, qualis iste fuit Menelaus, quæ rex Antiochus sacerdotem fecit, quamuis nihil sacerdotio dignum in se haberet, unde uasa aurea deinceps suffuratus est ex templo. Væ

Delicati
martyres

Zach. 11

Curtisani

2. Mac. 4.

mercenarijs istis, quàm durum subibunt iudicium coram deo, quum reddituri sunt rationem officij sui, & responsuri ad hæc tria: quomodo, quòque iure beneficia sint cõsequuri: deinde pecunias inde receptas quo pacto expenderit, postremo subditis suis quomodo prospexerint. At nos iam deum oremus, p̄ omni aduersitate, quæ nunc imminet ecclesiæ, & pro omnibus nobis in orationem cõmissis &c.

HOMILIA POSTERIOR SVPER
euangelio dominicæ secundæ
post festum Paschæ.

Dominus noster Iesus CHRISTVS hoc euangelio pastorem se bonum declarat, atq; à mercenario secernit, q pastor nō est: neq; interim mercenari os bonos excludit, de quibus Iob: Sicut mercenarij, inqt, dies eius. Et quando boni pastoris officium est, animam etiam exponere pro ouibus suis, quod & dominus fecit, deinceps iam mali & improbi mercenarij cõditiones exprimit, dicens: Mercenarius q pastor nō est, cuius nō sunt oues propriæ, quum uidet lupum ueniẽtem, deserit eas, & fugit &c.

Job. 7.

Augusti. ¶ Lupus porro quem mercenarius cernit ueniẽtem, diabolus est: neq; lup⁹ hic tantũ est, sed & leo & draco & serpens. lupus quoque hæreticus est. lupus ergo super oues uenit, quum quilibet iniustus & raptor fideles & hu miles opprimit, sicq; mercenarius quum uidet lupum adcurrentem, aufugit. Diceret, nonne & Paulus pastor bonus extitit, & tamẽ fugit, quia Damasci per sportã dimissus est extra muros? Quid quòd princeps apostolorum Petrus iam iam aufugiturus erat Roma, quando obuiauit ei dominus, q & interrogatus ab eo quò iret, respondit: Vado Romam iterum crucifigi? Vnde tandem intellexit se redire debere. Ad hæc CHRISTVS quoq; discipulis suis dixit: Si persequuti uos fuerint, fugite ex una ciuitate in aliam. Quod si ergo hoc dominus ipse, atq; adeo princeps pastorum ueris pastoribus demandauit, quod & deinceps fecerunt, quur hic idem mercenario tribuit? Re

Chrylost.

1. Corin. 11.

Actũ. 17.

Matth. 10.

spondens ad hoc Augustinus, dicit hic fugere idem esse quod tacere, quando q suum quærit lucrum, libere non audeat p̄tā & scelera hominum corripere; ut si parochus publicum p̄tōrem uel excōmunicare debeat, uel tantum reprehendere, & omittit metu, ne fiat ei inimicus, ne patiat̄ damnum ab eo, uel de cætero nō sit habiturus lucellum ab eo & honorem, ecce iamjam fugit, quamuis clamar se non fugere. Vere enim si tacuisti, iam fugisti. siquidem mentis fuga, timor est; tuq; sic spiritu & animo fugis, ut ut præsens sis corpore. Eius fere sententiæ est Gregorius, cum ait: Fugit non mutando locum, sed subtrahendo solatium: fugit, quia iniustitiam uidit & tacuit: fugit, quia tacendo sese abscondit.

Augustin.

Gregor.

2. ¶ Nos igitur materiam istam de fuga pastorū paulo alius repetamus. sicq; dicimus primo: Quod Christus discipulos fugere iussit ex una ciuitate in aliam, id factum esse ante passionem suam & mortem, quia enim uera illa & euangelica fides nondum solidum habebat in cordib⁹ apostolorum fundamentum, non poterant etiam supplicio suo & morte fidem multum adiuuare & confirmare. Verum post Christi passionem, confirmata iam fide in cordibus eorum, & charitate spūs sancti diffusa in mentibus illorum, super tam firmo & solido fundamento poterant illi etiam uitam suam facile exponere, nec amplius ex una ciuitate fugere in aliam. Sed quia etiā post Christi passionem fugerunt Petrus & Paulus, ideo conclusionem hanc secundo loco ponimus: Quando in persecutione sola quærit persona pastoris, nō officium, neq; ministerium ipsius, potest ille semper fugere, sicut pulchre super hac re disserit Augustinus ad Honoratum.

Actu. a

Augu. epi
sto. 180.

3. ¶ Deinde si pastor cum toto grege inquitur, ita ut persequatur conet utrunq; a uera fide abducere, ibi sane fugiendum ei nō est, nisi ex rōnabili causa, ut iam dicet, quō enim patietur deus oues suas destitui, quas ip̄e precioso sanguine redemit?

4. ¶ Quod si aut prælatus, aut pastor hoc mō persecutionem patit̄, & tamen alij interim sunt, q cultum diuinum exequant, similem fugiendi causam nō habentes, sic ille fugere potest. Sic Paulus aufugit ex Damasco, sic

1. Corin. 12

Athana.
trip. hist. Athanasius fugit ab Alexandria metu Constantini Imperatoris hæretici, seque continuit Treueris apud sanctum Maximinum episcopum, & ibi in lacu cisternæ symbolum illud Ecclesiasticum fecit, Quicumque uult saluus esse &c.

5. ¶ Potest etiam pastor effugere, ut conseruetur ad necessitatem aliorum hominum, ut si quis multa bona adhuc queat præstrare. sic Pauli fuga honesta & utilis extitit, qui quanto plus honorum deinde perfecit prædicando & scribendo profugus ex Damasco, quam si ibidem intra muros nullo egregio facto prius edito fuisset occisus: Sic Dauidi profecturo in bellum aduersus filium Absalonem, dixit populus suus: Non exibis. siue enim fugerimus, non magnopere ad eos de nobis pertinebit: siue meda pars ceciderit è nobis, non satis curabunt, quia tu unus solus pro decem millibus computaris. Hic etiam quò iam sæpius cum Philistæis pugnasset, tandem audiuit sibi dici à populo suo cum iureiurando: Quia non egredieris nobiscum in bellum, ne extinguas lucernam Israel. Sic CHRISTVS adhuc in incunabulis deportatus è in Aegyptum fugiens.

2. Reg. 22

6. ¶ Quod si uero persequitur intentetur aduersus fidem & iustitiam, atque sic aliquis morte sua confirmare ceteros queat in fide, maxime quò uideat eos pusillanimes & abhorrentes, tunc sane fugere non debet cum scandalo fratrum suorum. similiter etiam, si nemo alius sit, qui cultum dei exequatur, potius debet se exponere periculo quàm fugere. Sic fecerunt sanctus Sebastianus, sanctus Laurentius, sancta Catharina & alij multi. Quod si autem inanis eius mors esset, & ille nõ speraret aliquid inde boni euerturum, tum fugere potest, quò CHRISTVS etiam nõ semel è medijs Iudæis secessit.

7. ¶ Quod ad sanctos attinet, dari non potest aliqua certa regula: quia in hoc casu sine dubio à spiritu sancto edocti sunt diuinitus, quid facerent, uel per reuelationem saltem, sicut accidit cum sancto Petro, cui fratres fugam consulebant, respicientes ad hoc quod iam hic quinto loco diximus. CHRISTVS autè apparuit ei ex septimo puncto, & persuasit supplicium ex sexto.

¶ Ex omnibus illis facile licebit colligere, quando parochus queat tempore pestis fugere, & quando non. Si enim non adsint presbyteri, qui etiam absente eo sacramenta ministrant, fugere non debet. Sin uero sit aliquis uir excellens uel parochus, uel prædicator, qui ad huc multum posset populo prodesse, is fugere potest, si non desint qui populo sacramenta porrigant. Hinc etiam coniscere possunt prædicatores, & certo uidere, si inter neochristianos uiuant & male tractentur ab eis, fugere ne licite possint. Equidem credidero, si eis permittatur ut prædicent, & cultum dei procurent, permanere ipsos debere. Quod si autem truculenti adeo in eos essent, ut neque prædicare, nec missas legere ipsos permitterent, ab huiusmodi lupis (qui omnem superant hæreticorum sequitiam, qui passi sunt Christianos quicquid uellent in templis suis exequi) uel tacito abscedere poterunt. Aut non hoc miserabile quid est, me in media Turcia, posse tamen pro more Christiano & catholico missam celebrare, in urbibus autem aliquot Christianorum idem mihi non licere? Turcarum Imperator permittit patriarchæ Constantinopolitano crucem præferri, quod apud nos legatis exhiberi solet, & apud Christianos nonnullos non liceat cultum diuinum pro officijs pietatis exequi? O tempora, o mores, o gradus et semitam certissimam & uiam latam ac spatiosam ad inferna. Cæterum ut hoc quod cepimus, aliquando finiamus: nec impium, neque omnino malum est, pastorem aliquem corpore ab ouibus suis abesse, dummodo spiritu & animo sit apud eos præsentis, sicut de se quoque Paulus testatur, inquit: Ego quidem absens corpore, præsens autem spiritu.

Fugere
tempore
pestis.

1. Corin. 5.

3. ¶ Iam porro conditiones lupi commemorat dominus, quia rapit & dispergit oues. Vbi notabile est quod dicit Gregorius, esse lupum qui sine cessatione quotidie non corpora, sed mentes dilaniat, malignus scilicet spiritus, qui caulas fidelium insidians circuit, & mortes animarum quærit, funibus peccatorum tensis, rapiens oues & dispergens in uitam inordinatam, contra dei, ecclesiæ & hominum leges, quum ediuerso CHRISTVS fideles congregat, sicut multis locis euangelij testatur ipse, dicen

apud Matthæum: Quories uolui congregare filios tuos, sicut gallina congregat pullos suos sub alis, & noluit? **Matth. 23.** Atque rursus in Luca: Qui non congregat, inquit, mecum, dispergit.

Lucæ. 15.

¶ Intelligi potest idem illud etiam de hæreticis, q̄ & ipsi lupi sunt rapacissimi. siquidem diripiunt & dispergunt ouiculas Christi; diripiunt quidem funibus errorum & hæresum, dispergunt autem per varias sectas, quo minus illæ maneat in unitate ecclesiæ catholicæ, sed dispergatur per innumeras penè scissiones, Catapapistarum, Sacramentariorum, Lutheranorum &c. nusquam enim inter istos quoque fidei aliquis est consensus, ubique sectæ, ubique schismata, omnia plena sunt diuisionum: quod uel solum simplices persuadere & docere queat, lupos esse, seq̄ ab eis seduci, iuxta illud Pauli: Deus noster, deus patris est, nō dissensionis, sicut ego doceo in omnibus ecclesijs sanctorum.

1. Cori. 14.

Philip. 2.

¶ Et alibi: Implere gaudium meum, ut idem sapiatis, eandem charitatem habentes, unanimes, idipsum sentientes. Atq̄ ad Corinthios: Obsecro uos fratres per nomen domini nostri Iesu Christi, ut idipsum dicatis omnes, & non sint in uobis schismata. siis autem perfecti in eodē sensu, & in eadem sententia. Diuersum longe nunc experimur in aduersarijs ecclesiæ, ubi infinita sententiarum, opinionum & dogmatum diuersitas est. Quis idē

2. Corin. 1.

Actū. 20.

Matth. 7.

quia lupi sunt omnes isti & huiusmodi, de quibus Paulus ad sacerdotes Ephesiorum dixit, scire se, quia post discipulum suum futurum sit, ut irruant in eos lupi rapaces, uentimentis ramē & pellibus ouinis texti, sicut nostrates ne ochristiani, q̄ malignitati & hæreticæ suæ prauitati pretextū quærunt ex CHRISTO, fucumq̄ aduēt euangelij, uerbi dei & Christianæ libertatis. Ecce pelles ouium, dum omnibus libris suis Lutherus per singulas paginas in limine adnorauit nomen IESV, dum manicis incribunt uerbum domini, diabolum interim fouētes in peccatore. Ecce lupos rapaces, de quibus CHRISTVS hic loquutus est & Paulus, qui nunquam cōcordes esse possunt cum ecclesiā catholica & ouibus quæ sunt in ea, ut sapiēt

Eccl. 13.

ait: Sicut cōmunicabit lupus agno aliquē, sic peccator iusto.

¶ **H**æ sunt igitur lupi conditiones ad literam, rapere & dispergere. Si aut unquã iam inde à tempore nati Christi fuerunt hæretici, qui diripuerint gregem fidelium, nunc sane ex neochristianis sunt, qui fortiter rapiant & dispergant. Aut nonne rapiunt, qui calices, thuribula, uasa reliquiarum & omnia alia aurea & argentea uasa, quæ ad ecclesias ipsi non dederunt, abripiunt & spoliant? qui annuversarios dies defunctorum cum censibus tollunt, fraternitates abijciunt, beneficia, cœnobla diripiunt, census oēs per uim & nefas sibi adrogant? & interim se euangelicos iactant. Sane tum quidem, ubi ex decalogo tolli poterit illud quod ardue præcepit dñs, **Non furaberis, nec aliena bona concupisces.** Lupi itaq; sunt rapaces, qui sic aliorũ bona non appetunt tantum, sed uiolēter occupant, nullo iusto titulo, utut interim clamitent aduersus latrones & prædones publicos, ac publicorum itinerum uiolatores, eosq; trucidant, sed prædones ecclesiastici apud eos manent impuniti, non attendentes uiuere adhuc deum illũ, qui reges etiam istos sacrilegos Balthasarem & Antiochum graui supplicio ex hoc scelere adfecit. Et quia altera luporũ conditio est dispergere, id quoq; iam de hæreticis ex Paulo commonstremus, qui sic inquit: **Doctrinis uarijs & peregrinis nolite seduci.** Ecce quod uariæ & multiformes sunt hæreticorum doctrinæ, ideoq; dispergunt & dissensiones mouent, non eo tantum, quod ab ecclesia catholica deficiunt, sed quod inter se quoq; alias ex alijs excitant diuersitates, sic **Luthero Carolstadius** ad uersari primum statim cœpit, deinde **Lutherus Zuinglio** & alij alijs. unde quid dissidiorum sit natum, ipsi quoq; pro dolor, nimium experti sumus.

4. ¶ **N**unc tandem pastorem se bonum esse confirmat dominus, eo quod oues cognoscat suas, iuxta illud **Sapientis: Iustus nouit iumentorum suorum animas, uiscera autem impiorum crudelia.** Et infra: **Diligenter agnosce uultum pecoris tui, tuosq; greges considera.** Sane oues suas agnoscit dominus, imò iam inde ab æterno cognouit eas & prædestinauit ad uitam æternã, siquidem uerum est, ut est sane uerissimum, quod dicit **Paulus: Nouit dominus quod sui sint.** Sic ille cognouit **Moysem, cum dixit ad illum: In-**

Daniel. 5.
2. Mach. 5

Heb. 13

Proue. 12.

Proue. 27.

2. Tim. 2

H

- Exodi. 33.** uenisti gratiam coram me, & teipsum noui ex nomine. Ut autem oves suas, hoc est, bonos & pios homines cognoscit dominus, ita malos penitus nescit, sicut respondit uirginibus fatuis. Quid multa? oves ille suas agnoscit,
- Mat. 15.** hircos ignorat. Vicissim quoque ut pastor oves, ita hae pastorem cognoscunt suum, sicut dicit propheta: **Viue-**
- Osc. 6.** mus in conspectu eius, sciemus sequemurque, ut cognoscamus dominum. Cognitionem hanc similitudine probat dominus, quum ait de notitia pastoris & ouium: **Sicut me cognoscit pater meus, ita ego cognosco illum, Qui sermo ut plerique alii iuxta similitudinem tantum accipiendus est, non etiam aequalitatem: quia ineffabilis est cognitio patris, & longe superior ea quae ouium est & pastoris. similitudo igitur tantum est, quae nos docet certitudinem cognitionis, sic ut quam certa & euidentis est cognitio patris & filii, tam infallibilis etiam pastoris & ouium. Eo facit quod alibi dixit dominus, neminem cognoscere filium nisi patrem: & uicissim nemini notum esse patrem nisi filio, & cui uoluerit filius reuelare.**
- Mat. 17.**

¶ Rursus primam illam pastoris conditionem reuocat dominus, dicens animam se suam ponere pro ouibus suis. Id eo sapius reperit, ut omnis suspicio doli tollatur: & qui se sequuturi sint, idipsum magis attendant, non dubitaturi animas quoque suas exponere pro ouibus, non ea plane similitudine ut CHRISTVS, sed eo animo quo ille animam suam posuit pro ouibus suis, debeat etiam quilibet pastor uitam expendere pro ouibus suis, in exemplum & constantiam fidei.

- ¶ Magnum quid est, quod hic CHRISTVS dicit. si quidem cogitare ex illo quis posset fore, ut pro ludaeis tantum moreretur Christus, sicut in hodiernum usque diem perfidi isti credunt. Messiam suum se solos liberaturum, sicut CHRISTVS ipse dixisse uidetur, Non sum missus nisi ad oves perditas domus Israel. Hic dominus docet, etiam alias sibi oves esse, quae non sint de hoc ouili quas tamen oporteat quoque adducere. Quo uerbo ille non secus atque alii prophetae, praedixit uocationem gentium, & iustificationem earundem, quas ille adduxit
- Mat. 15.**

Deinde per apostolos. siquidem per illos loquutum esse
 CHRISTVM Paulus testatur, inquit: An experimentum
 queritis eius qui in me loquitur Christus? Quamobrem
 ait hic dominus, & illas oportet me adducere. Ecce Chri-
 stus istos adducit, quos per apostolos suos conuertit. *1. Cor. 13.*

¶ Et hoc est cur gētiles uel maxime gaudere debent, qđ
 & ipsi sint oues Christi, cum antea soli Iudæi iactārint se
 oues esse Christi, siquidem in eorum persona dixit David,
 Nos populus eius & oues pascuæ eius. Tota autem undiq; *psal. 78.*
 plena est scriptura de uocatione gentium. (ut supra parte
 prima) Et quod prædicationem apostolorum suscepturę
 erant, id quoq; hic prædixit dominus cum ait: Et uocem
 meam audient.

¶ Sed qđ hoc sibi uult obsecro, quod hic Christi⁹ dicit pa-
 storem unicum fore & unum ouile? Id sane ex primo con-
 sequitur, ut quia & gentes uocatae sunt, & uocem uocan-
 tis pastoris audierunt, gausæ sunt & glorificauerunt uer-
 bum dei, credideruntq; omnes quotquot a deo prædesti-
 nati erant ad uitam æternam, & sic in unicum illud Chri-
 sti ouile peruenerunt. *Actu. 17.*

6. ¶ Caterum fore aliquando, ut unum ouile sit eccle-
 sia CHRISTI, unusque illius pastor CHRISTVS, cui de-
 inde successit uicarius Petrus, cui oues suas omnes commē-
 dauit: id ipsum sane iam olim propheta Iezechiel præui-
 derat illuminatus a spiritu sancto, quum diceret: Seruus *Ioh. 22.*
 meus David rex super eos, & pastor unus erit omnium *Ieze. 37.*
 eorum. Non erunt ultra duæ gentes, nec diuentur
 amplius in duo regna. Et hoc nimirum est quod Pau-
 lus ait, Pax nostra qui fecit utraque unum, & medi- *Eph. 2.*
 um parietem maceris soluens inimicitias in carne sua.

Quamobrem Petrus quoque lapidem ipsum uocat angu- *1. Pet. 2.*
 larem, ex illo Davidico: Lapidem quem reprobauerunt *psal. 117.*
 ædificantes, hic factus est in caput anguli. A domino fa-
 ctum est istud, & est mirabile in oculis nostris. a. ducit *Isa. 28.*
 in hoc etiā uerba Iseie, Ecce ego mittā in fundamētis si-
 on lapidē, lapidē pbatū, angularē, p̄ciosum, in fundamē-
 to fundatum. Qui crediderit in illum, nō confundetur.
 Vni igitur tm ouile est, qđ ecclesia catholica una est: ne-

que possunt etiam si rumpantur neochristiani, huiusmodi ecclesias plures facere. Quinimo si in nostra ecclesia esse cum Christo recusant, oportet sint tantum in ecclesia malignantiū. Quamuis plurimi adhuc supersunt hirci, lupi multi, multiq; dracones, qui ouile hoc impetunt, neq; intrare uolunt, spes tamen bona est, fore ut adhuc omnes Iudæi, Turcæ & pagani ueniant in hoc unum ouile CHRISTI, sicq; impleatur quod prædixit Oseas: Congregabuntur filij Iuda & filij Israel pariter. & ponent sibi unum caput, & ascendent de terra. fiet hoc quidem nimis sero, quia adhuc nulla eius rei similitudo apparet: & fiet tamen, quando Iudæi conuertentur ad uesperam, & famem patientur ut canes, & circuibunt ciuitatem. Dominus deus noster dignetur nobis gratiam & misericordiam suam conferre, quatenus hic in odore bono & suauitute uiuamus, ut oves placidæ, permaneamus in ouili Christi: tandemq; transacto uitæ huius stadio, per ipsam uerā ianuam CHRISTVM dominum ingredi mereamur uitam æternam, ubi pascua inueniamus felicitatis æternæ, Amen.

DE OFFICIO PASTORIS SI VIS IN
gredi per symbola, quod est facillimum & pulcherrimum, facies hic ex scribentibus, qui hoc tam copiose scripserunt & ampliter, ut nauseam etiam excitare possent, ideo nolimus hæc repetere, sed ad ueteres ablegamus studiosum lectorem.

DOMINICA III.
POST FESTVM PASCHAE,
euangelium Iohannis XVI.